

Luontotyyppiryhmä 6: Kalliot ja dyynit

EATR1 kokous 21.10.2025
Hanna-Leena Keskinen, YM

Tausta ja tilanne

- Kallioiden ja dyynien ryhmästä ei muodostettu pienryhmää. Hanna-Leena Keskinen (YM) kokosi ryhmän dokumentin tekstit, FRA-ehdotukset ja toimenpide-ehdotukset suojelutasoarviointien, BD-sitoumusten ja PAF-suunnitelman pohjalta ja pyysi kommentit asiantuntijoilta ennen TR 1 käsittelyä.
- Kommentteja saatu ja keskustelua käyty Syken Anne Raunion, Tytti Kontulan ja Terhi Ryttyrin sekä MHL P Outi Isokäännän kanssa.
- Lisäksi em. asiantuntijoiden kanssa tehty luontotyyppien päällekkäisyystarkasteluja ja koottu tietopuutteiden paikkaamisen ja seurannan toimenpiteitä.
- SOVA-toimenpidekorttien täyttämistä ei ole aloitettu.
- Kustannusarvioita saatavilla konkreettisista palauttamis- ja hoitotoimista keskimääräisillä hehtaarikustannuksilla laskettuna.
- Muiden toimenpiteiden osalta ”pienryhmän” osaaminen kustannusten arviointiin ei riitä → keskusteltava etenemisestä

Tarkasteltavat luontotyypit

Asiantuntija-arvio - Suojelutaso ja			Luontotyy- pin pinta-	
Luontot	kehityssuunta 2025	BG alue	Luontotyyppi (nimi suomeksi)	ala (km2)
1210	U1=	BOR	Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus	0,14-0,5
1220	FV=	BOR	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	124-200
1230	FV=	BOR	Kasvipeitteiset rantakalliot (merenrantakalliot)	200
1610	U2=	BOR	Harjusaaret	385
1620	U2=	BOR	Ulkosaariston luodot ja saaret	1400
1640	U2-	BOR	Itämeren hiekkarannat	10
2110	U2-	BOR	Liikkuvat alkiovaiheen dyynit	0,5
2120	U2-	BOR	Liikkuvat rantakauradyynit	1,3
2130	U2-	BOR	Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	2,4
2140	U2+	BOR	Variksenmarjadyynit	0,6-0,8
2180	U2-	BOR	Metsäiset dyynit	40
2190	U2-	BOR	Dyynien kosteat soistuneet painanteet	0,06-0,1
2320	U1=	BOR	Kuivat kanerva- ja variksenmarjadyynit	10
8110	FV=	ALP	Tuntureiden vyörySORaikot ja lohkarikot	7
8110	FV=	BOR	Tuntureiden vyörySORaikot ja lohkarikot	1
8210	FV=	ALP	Kalkkikalliot	0,4
8210	U2-	BOR	Kalkkikalliot	5
8220	FV=	ALP	Silikaattikalliot	190
8220	FV=	BOR	Silikaattikalliot	1270
8230	FV=	BOR	Kallioiden pioneerikasvillisuus	60

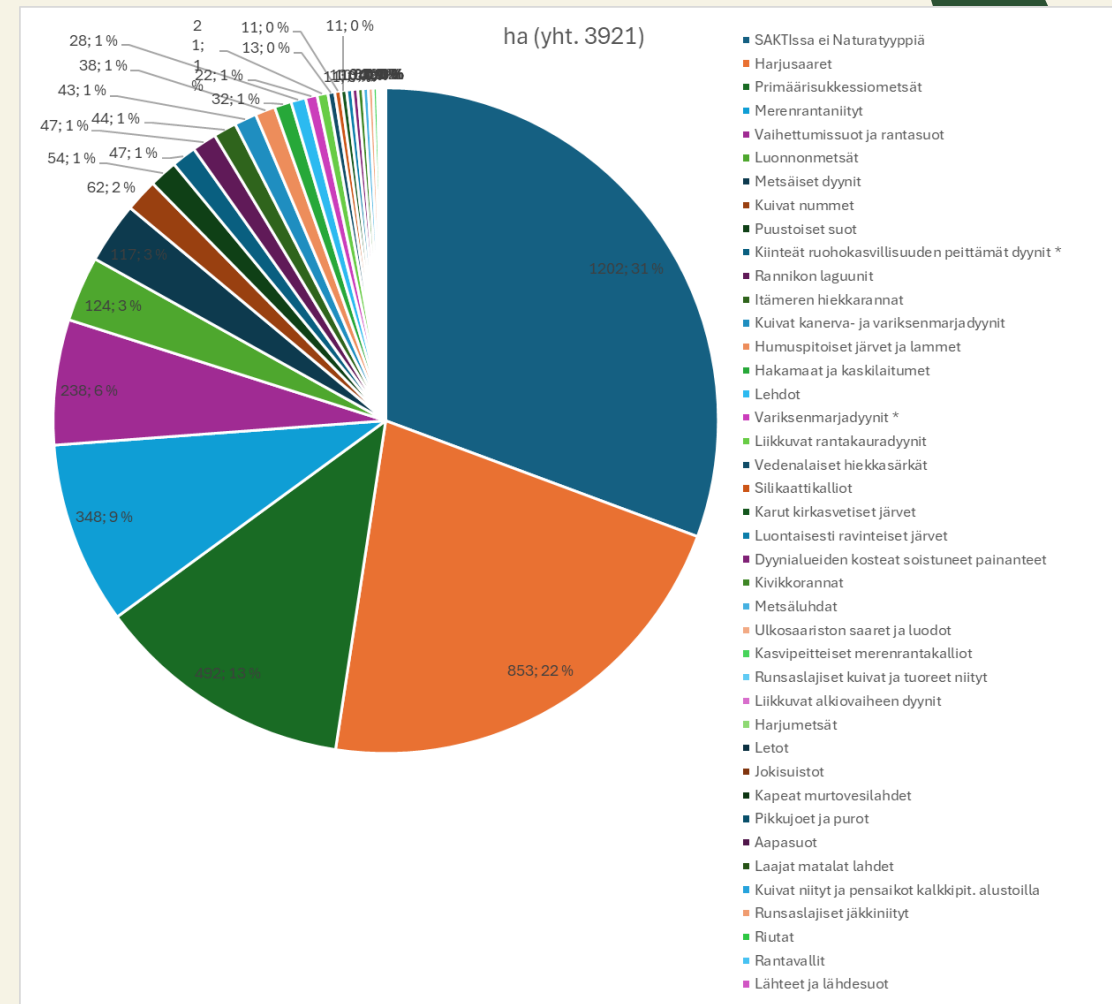
Erityispiirteitä

- Kallioiden ja dyynien ryhmä koostuu hyvin eritasoisista luontotyypeistä. Ryhmään kuuluu yhtäältä vakaita, laajoja kallioluontotyypppejä ja toisaalta pienialaisia kalkkikallioita, hiekkarantoja ja dyynejä, jotka on vielä eroteltu useaan direktiiviluontotyyppiin. Lisäksi ryhmään kuuluu kaksi maa- ja merialueita sisältävää luontotyyppiä: harjusaaret ja ulkosaariston saaret ja luodot.
- Rannikon luontotyyppien yhteisinä uhkina Itämeren huono tila, umpeenkasvu ja vieraslajit sekä kilpaileva maankäyttö (rakentaminen, virkistyskäyttö, metsätalous)
- Itämeren tilaa parantavat toimenpiteet vaikuttavat suurimpaan osaan ryhmän luontotyypeistä.
- Kaikki ryhmän pienilaiset luontotyytit ovat myös uhanalaisia ja LSL-luontotyyppisuojelelun piirissä. Niiden tilan parantaminen edellyttää aktiivisia, toistuvia luonnonhoitotoimia.
- Hiekkarantojen ja avointen dyynien hoidon osalta intressit yhteisiä maanomistajien ja Puolustusvoimien kanssa (avoimuuden lisäys, näköalat rannalle, häiriödynamiikka), mutta vaativat viestintää, alueidenkäytön yhteensovittamista, ohjausta ja resursseja.

Luontotyyppien päällekkäisyystarkastelut

- Ulkosaariston saarten ja luotojen vedenalaiset osat ovat käytännössä riuttoja. Tämä päällekkäisyys on kuitenkin suojelutasoarvioinnissa huomioitu siten, että ulkosaariston saarten ja luotojen vedenalaiset osat on poistettu riutta-aineistoista.
- Samoin harjusaarten vedenalaiset osat on poistettu hiekkasärkkäaineistoista.
- Pinta-aloja ei siis ole raportoitu tuplana, ja vedenalaisten osien pinta-alatavoitteet voidaan sellaisenaan ottaa huomioon Itämeren tilan parantamiseen liittyviä pinta-alatavoitteita asetettaessa.
- Harjusaarilla on myös muita luontotyyppejä, joiden hoito parantaa myös harjusaarten tilaa. Pinta-alat ovat kuitenkin niin pieniä ja harjusaarten inventointitieto sen verran heikkoa, että päällekkäisyyden vaikutus on marginaalista. Noin 15,6 % harjusaarista sijaitsee suojelualueilla, mutta vain 22 % näistä on Natura-luontotyyppitietoa SAKTissa

FRA-tarkastelu & 1995 pinta-alat

- Dynaamisille, pienialaisille luontotyypeille 1995 pinta-alojen samoin kuin muiden historiallisten pinta-alojen arviointi luontotyyppitasolla on erittäin haastavaa.
- Arkistolähteissä on esitetty sekä huomattavasti nykyistä suurempia että pienempiä arvioita luontotyyppien vuoden 1995 pinta-alasta.
- Suurin ero 1995 pinta-ala-arvioissa on metsäisissä dyyneissä, joista 1995 on ilmoitettu ainoastaan Natura-alueilla sijaitsevaa pinta-alaa (2,7 km²). Arvion menetelmästä ei ole tietoa, mutta todennäköisesti se on asiantuntija-arvio. Nykyinen arvio 40 km² perustuu paikkatietotarkasteluun ja kattaa myös suojelualueiden ulkopuoliset alueet. Näin ollen 1995 todellinen pinta-ala on ollut vähintään nykypinta-alan suuruinen, eikä ero johdu todellisesta positiivisesta muutoksesta.
- Asetetut FRAt perustuvat suojelutasoarvioinnissa tehtyyn asiantuntija-arvioon, jossa myös toteutettavuus on huomioitu. Ekologisin perustein vielä suuremmat palauttamistavoitteet olisivat perusteltuja, mutta toteutettavuudeltaan rannikon avointen, toistuvaa hoitoa vaativien luontotyyppien korkeammat palauttamistavoitteet katsotaan hyvin haastaviksi.

(→ Siirrytään [taulukkotarkasteluun](#))

Palauttamistarve, koonti

- Esitetty palauttamistarve kohdistuu luontotyyppeihin, jotka edellyttävät toistuvia luonnonhoitotoimia, ja joiden vähenemisen syynä on esiintymien tuhoutumisen lisäksi niiden pinta-alan kutistuminen umpeenkasvun seurauksena.
- Käytännössä palauttaminen edellyttää hoitotoimien merkittävää lisäämistä nykyisten esiintymien tilan parantamiseksi, jolloin pinta-alaa myös palautuu esiintymien laajetessa.
- Palautettavat pinta-alat ovat ennallistamisasetuksen kokonaisuuteen nähden hyvin pieniä, ja palauttamistavoite kohdistuu uhanalaisiin, kansallisessa luonnonsuojelulaissa suojeltuihin luontotyyppeihin.
- Palauttamista kohdennetaan ensisijaisesti Natura-alueille ja muille suojelualueille, joilla luontotyyppejä muutoinkin esiintyy, ja joilla niiden tila on heikentynyt ja pinta-ala kutistunut.
- Dyynien ja hiekkarantojen palauttaminen ja tilan parantaminen edellyttää kokonaisvaltaista aluesuunnittelua.

	2030 mennessä	2040 mennessä	2050 mennessä
Hiekkarannat	60 ha	120 ha	200 ha
Dyynit (yht)	43 ha	85 ha	142 ha
Kalkkikalliot	9 ha	18 ha	30 ha
Yhteensä	113 ha (30 %)	225 ha (60 %)	372 ha (100 %)

Tilan parantamisen tarkastelua: vedenalaiset luontotyypit ja kalliot

- Luontotyyppiryhmän kokonaispinta-ala **3745,7 km²**, ei-hyvässä tilassa **1570,62 km²** (42 %)
- **Ulkosaariston saarten ja luotojen ja harjusaarten vedenalaiset osat** ovat huonossa tilassa ja kattavat 86% (1350 km²) luontotyyppiryhmän huonon tilan osuudesta.
 - Tilan parantamisen pinta-alatavoitteet ja toimenpiteet ovat vedenlaisten osien osalta päällekkäisiä meriluontotyyppien tavoitteiden ja toimenpiteiden kanssa, ja niiden aikataulu kytketään näihin toimiin.
→ Tämä täytyy tehdä yhteistyössä / yhdenmukaisesti TR2:n ja TR1 rannikoluontotyyppien kanssa.
- **Suotuisalla suojelutasolla olevien kallioluontotyyppien** ei-hyvässä tilassa oleva pinta-ala on 8,6% (134,5 km²) luontotyyppiryhmän huonon tilan osuudesta.
 - Arvokkaiden silikaattikallioiden, etenkin kalliojyrkänteiden ja arvokkaimpien kallioalueiden parempi turvaaminen on tunnistettu ekologiselta vaikuttavuudeltaan olennaiseksi toimeksi.
 - Kivikkorantojen ja merenrantakallioiden tilan paraneminen kytkeytyy suurelta osin Itämeritoimiin.
 - Järvenrantakallioiden (kallioiden pioneerikasvillisuus) tilaa on heikentänyt rakentaminen, järvien tila ja säännöstely. Suotuisalla suojeluasteella olevan luontotyyppin osalta kohdennetut tilan parantamisen toimet arvioidaan kustannustehottomiksi eikä niitä ehdoteta.

Tilan parantamisen tarkastelua: kalkkikalliot, hiekkarannat, dyynit

- **Kalkkikallioiden, hiekkarantojen ja avointen ja metsäisten dyynien** ei-hyvässä tilassa oleva pinta-ala on 40,02 km² (4 002 ha), vain 2,5% luontotyyppiryhmän ei-hyvässä tilassa olevasta pinta-alasta. Metsäisten dyynien osuus 32 km².
- Ennallistamisasetuksen mittakaavassa pinta-ala katoaa marginaaliin. Miksi tehdä mitään?
 - Pääosa hiekkarantojen ja dyynien esiintymistä sijaitsee Natura-alueilla, ja ne ovat alueiden **suojeluperusteluontotyyppinä**. Luontodirektiivi velvoittaa jäsenmaita estämään suojeluperusteluontotyyppien heikentymisen, missä tähän saakka ollaan epäonnistuttu.
 - Luonnonsuojelulain 64 § ja 65 § suojaamia luontotyyppinä, uhanalaisen lajiston hot spotteja sekä useiden LSL 77 § erityisesti suojeltavien eliölajien elinympäristöjä.
 - Näiden luontotyyppien ja niiden lajiston hoitoon kohdennetaan luonnonsuojelulain, suojelualueiden hoidon ja Helmin kautta jo nyt resursseja → tärkeää tuoda tehty työ näkyviin myös ennallistamissuunnitelmassa.
 - Ehdotettuun palauttamistavoitteeseen ja tavoitteena olevaan suotuisaan suojelutasoon ei voida päästä, jos pinta-alan väheneminen jatkuu hoitotoimien riittämättömyyden vuoksi.
 - Tilan parantamisen toimet ja palauttamistoimet kohdennetaan pääosin samoille kohteille, ja toimenpiteillä pyritään sekä parantamaan esiintymien tilaa että laajentamaan niiden pinta-alaa kokonaissuunnittelun avulla.

Huomioita keinoista tilan parantamisen toimenpiteisiin liittyen

- Avoimet dyynit ja hiekkarannat sijaitsevat pääosin Natura-alueilla ja muilla suojelualueilla.
- Heikentymisen estämiseen keinona vielä suojelemattomille avoimille dyyneille LSL 65 §, tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskielto. Metsäisten dyynien, hiekkarantojen ja kalkkikallioiden osalta heikentymisen estäminen LSL 64 § mukaisella rajauspäätöksellä.
- Käytännössä suojelutoimet suojaavat luontotyyppejä heikentävältä maankäytöltä (rakentaminen, metsätalous, maa-aineisten otto), mutta ei takaa alueiden edellyttämää hoitoa → heikkeneminen jatkuu ilman hoitoa.
- Hoidon rahoituksen keinoina Helmi (suojelualueilla, MHLP & EVK vastuulla), metsäisille dyyneille suojelualueiden ulkopuolella Metka?
- Hoitoa ja alueiden käytön suunnittelua toteutettu myös useilla LIFE-hankkeilla (ympäristöhallinnon lisäksi kumppaneina mm. Porin kaupunki, Puolustusvoimat Vattajalla)
- Metsälain 10 §:n tarkoituksena suojata jyrkänteitä (silikaattikalliot), mutta nykytulkinta suojaa käytännössä vain pari prosenttia jyrkänteistä. Arvokkaimpia kallioalueita myös Naturassa, mutta keinona MRL → ei suojaa metsätaloustoimilta.

kka

- Normaali metsätalouden pohjan sulkeutumisen luonnonhoidollisuus
- Toimenpide-ehdotus
Mikä ohjauskeinot

Kustannuksista

- Raa'alla €/ha laskennalla hiekkarantojen, kalkkikallioiden ja avointen dyynien
Palauttamistoimet 372 ha x 10 000 € = 3 720 000 €
Luonnonhoitotoimet 963 ha x 5000 € = 4 815 000 €
- Kustannusarvion lähtökohtana toteutettujen toimenpiteiden keskiarvohinnoittelu. Arvio ei sisällä inventointia, suunnittelua, neuvottelua, ohjausta, mahdollista alueiden hankintaa ym. ympäristöhallinnon työtä.
- Kaikkien muiden toimien osalta kustannusten arvioinnissa tarvitaan apua ja linjauksia siitä, millaisia toimenpiteitä ennallistamissuunnitelmaan kirjataan ja yritetäänkö niitä linkata hehtaareihin.
→ Miten jatketaan? Ehditäänkö ja halutaanko katsoa ja kommentoida kustannusten taulukkotarkastelua toimenpiteistä kokouksessa?

Seuranta ja tietopuutteet

- Tietopuutteiden paikkaamisen ja seurannan osalta käyty läpi Sykessä aiemmin tehty seurantatarpeiden taulukko ja suojelutasoarvioinnissa esiin nostettuja tarpeita
- Jatkokehittely seurantaryhmässä
(→ siirrytään [taulukkotarkasteluun](#))

